CHAPTER - 10

खुशबू रचते हैं हाथ

कई गलियों के बीच (പല തെരുവുകൾക്കിടയിലൂടെ)

कई नालों के पार (പല ഓടകൾക്കുമപ്പുറം)

कूड़े-करकट (ചപ്പുചവറുകളുടെയും)

के ढेरों के बाद (കൂമ്പാരങ്ങൾക്കും ഒടുവിൽ)

बदबू से फटते जाते इस (ദുർഗന്ധം കൊണ്ട് പൊട്ടിപ്പോകുന്നതായ ഈ)

टोले के अंदर (ചെറുചേരിക്ക് ഉള്ളിലിരുന്ന്)

खुशबू रचते हैं हाथ (സുഗന്ധം പരത്തുന്നു കൈകൾ)

खुशबू रचते हैं हाथ। (സുഗന്ധം പരത്തുന്നു കൈകൾ.)

उभरी नसों वाले हाथ (ഞരമ്പുകൾ എഴുന്നു നിൽക്കുന്ന കൈകൾ)

घिसे नाखूनों वाले हाथ (തേഞ്ഞ നഖങ്ങളുള്ള കൈകൾ)

पीपल के पत्ते-से नए-नए हाथ (ആൽനിലക്കിലകൾ പോലുള്ള പുത്തൻ പുതിയ കൈകൾ)

जूही की डाल-से खुशबूदार हाथ (മുല്ലക്കൊമ്പുപോലെ സുഗന്ധമുള്ള കൈകൾ)

गंदे कटे-पिटे हाथ (അഴുക്കുപുരണ്ടതും മുറിവുകളേറ്റതുമായ കൈകൾ)

ज़ख्म से फटे हुए हाथ (ആഴമേറിയ മുറിവുകളാൽ കീറിപ്പോയ കൈകൾ)

खुशबू रचते हैं हाथ (സുഗന്ധം പരത്തുന്നു കൈകൾ)

खुशबू रचते हैं हाथ। (സുഗന്ധം പരത്തുന്നു കൈകൾ.)

यहीं इस गली में बनती हैं (ഇവിടെ ഈ തെരുവിലാണ് നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്നത്)

मुल्क की मशहूर अगरबत्तियाँ (രാജ്യത്തെ പ്രശസ്തമായ അഗർബത്തികൾ/തിരികൾ)

इन्हीं गंदे मुहल्लों के गंदे लोग (ഈ അഴുക്കുപിടിച്ച പ്രദേശങ്ങളിലെ പാവപ്പെട്ട മനുഷ്യരാണ്)

बनाते हैं केवड़ा, गुलाब, खस और रातरानी (ഉണ്ടാക്കുന്നത് കൈതപ്പൂവിന്റെയും, റോസാപ്പൂവിന്റെയും, രാമച്ചത്തിന്റെയും, നിശാഗന്ധിയുടെയും)

अगरबत्तियाँ (സുഗന്ധത്തിരികൾ)

दुनिया की सारी गंदगी के बीच (ലോകത്തിലെ എല്ലാ അഴുക്കുകൾക്കും നടുവിലിരുന്ന്)

दुनिया की सारी खुशबू (ലോകത്തിലെ എല്ലാ സുഗന്ധവും)
रचते रहते हैं हाथ (സൃഷ്ടിച്ചുകൊണ്ടേയിരിക്കുന്നു കൈകൾ)
खुशबू रचते हैं हाथ। (സുഗന്ധം പരത്തുന്നു കൈകൾ.)
खुशबू रचते हैं हाथ। (സുഗന്ധം പരത്തുന്നു കൈകൾ.)
खुशबू रचते हैं हाथ। (സുഗന്ധം പരത്തുന്നു കൈകൾ.)

हाथ - കൈകൾ	**पार** - അപ്പുറം
रचना - നിർമ്മിക്കുക / സൃഷ്ടിക്കുക	**मज़दूर** - തൊഴിലാളി
खुशबू - സുഗന്ധം	**वर्ग** - വർഗ്ഗം
तात्पर्य - അർത്ഥം / ഉദ്ദേശ്യം	**सुंदर** - മനോഹരമായ
पत्ता - ഇല	**समाज** - സമൂഹം
नए-नए - പുത്തൻ പുതിയ	**भूमिका** - പങ്ക്
डाल - കൊമ്പ് / ചില്ല	**किसान** - കർഷകൻ
गंदे - അഴുക്കുപുരണ്ട	**बुनकर** - നെയ്ത്തുകാരൻ
कटे-पिटे - മുറിവുകളേറ്റ	**कुम्हार** - കുശവൻ (മൺപാത്രങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കുന്നയാൾ)
फटे हुए - കീറിപ്പോയ	**मेहतर** - തോട്ടിപ്പണിക്കാരൻ (ശുചീകരണ തൊഴിലാളി)
बदलना - മാറുക / മാറ്റുക	**रोटी** - ഭക്ഷണം / അപ്പം
बदबू - ദുർഗന്ധം	**कपड़ा** - വസ്ത്രം
मुहल्ला - പ്രദേശം / വസ്തി	**मकान** - വീട് / കെട്ടിടം
लोग - മനുഷ്യർ / ആളുകൾ	**यातायात** - ഗതാഗതം
गुलाब - റോസാപ്പൂവ്	**संतुष्ट** - സംതൃപ്തമായ
दुनिया - ലോകം	**खुशहाल** - സമൃദ്ധമായ / സന്തോഷഭരിതമായ
गंदगी - അഴുക്ക് / മാലിന്യം	
बीच - നടുവിൽ / ഇടയിൽ	

1. **'खुशबू रचते हैं हाथ' कविता के कवि कौन हैं? (ഈ കവിതയുടെ കവി ആരാണ്?)**

Ans: अरुण कमल (അരുൺ കമൽ)

2. **कवि अरुण कमल का वास्तविक नाम क्या है? (കവി അരുൺ കമലിന്റെ യഥാർത്ഥ പേരെന്താണ്?)**

Ans: अरुण कुमार (അരുൺ കുമാർ)

3. **इस गली में मुल्क की क्या बनती हैं? (ഈ തെരുവിൽ രാജ്യത്തെ എന്ത് സാധനമാണ് നിർമ്മിക്കപ്പെടുന്നത്?)**

Ans: मशहूर अगरबत्तियाँ (പ്രശസ്തമായ അഗർബത്തികൾ)

4. **अगरबत्तियाँ बनाने वाले लोग कहाँ रहते हैं? (അഗർബത്തികൾ ഉണ്ടാക്കുന്ന മനുഷ്യർ എവിടെയാണ് ജീവിക്കുന്നത്?)**

Ans: बदबूदार और गंदे मुहल्लों/टोले के अंदर (ദുർഗന്ധം വമിക്കുന്ന അഴുക്കുചേരികളിൽ)

5. **'पीपल के पत्ते-से नए-नए हाथ' किनके हैं? ('ആൽനിലക്കിലകൾ പോലുള്ള പുത്തൻ പുതിയ കൈകൾ' ആരുടേതാണ്?)**

Ans: बच्चों के (കുട്ടികളുടെ)

6. **'जूही की डाल-से खुशबूदार हाथ' किनके हैं? ('മുല്ലക്കൊമ്പുപോലെ സുഗന്ധമുള്ള കൈകൾ' ആരുടേതാണ്?)**

Ans: युवतियों / लड़कियों के (യുവതികളുടെ / പെൺകുട്ടികളുടെ)

7. **'घिसे नाखूनों वाले हाथ' से कवि का क्या तात्पर्य है? ('തേഞ്ഞ നഖങ്ങളുള്ള കൈകൾ' എന്നത് കൊണ്ട് കവി എന്താണ് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്?)**

Ans: निरंतर कठिन परिश्रम करने वाले लोग (തുടർച്ചയായി കഠിനാധ്വാനം ചെയ്യുന്ന മനുഷ്യർ)

8. **'केवड़ा' और 'रातरानी' किसके नाम हैं? ('കേവഡ', 'രാത്‌രാനി' എന്നിവ ഏതിന്റെ പേരുകളാണ്?)**

Ans: फूलों के नाम / सुगंधित पौधों के नाम (പൂക്കളുടെ പേരുകൾ)

9. **खुशहाल समाज के निर्माण में किस वर्ग की मुख्य भूमिका होती है? (സമൃദ്ധമായ ഒരു സമൂഹത്തിന്റെ നിർമ്മാണത്തിൽ ഏത് വർഗ്ഗത്തിനാണ് പ്രധാന പങ്കുള്ളത്?)**

Ans: मज़दूर वर्ग की (തൊഴിലാളി വർഗ്ഗത്തിന്)

10. **'कूड़ा-करकट' शब्द का क्या अर्थ है? ('കൂഡാ-കർക്കട്' എന്ന വാക്കിന്റെ അർത്ഥം എന്താണ്?)**

Ans: कचरा (മാലിന്യം / ചപ്പുചവറുകൾ)

11. **'मुल्क' शब्द का पर्यायवाची शब्द क्या है? ('മുൽക്' എന്ന വാക്കിന്റെ സമാനപദം എന്താണ്?**

Ans: देश (രാജ്യം)

12. **'खुशबू रचते हैं हाथ' कविता की आस्वादन टिप्पणी लिखिए।**

'खुशबू रचते हैं हाथ' : आस्वादन टिप्पणी

'खुशबू रचते हैं हाथ' कवि अरुण कमल की एक बहुत सरल कविता है। यह कविता हमें गरीब मजदूरों के दुख-दर्द के बारे में बताती है। कवि कहते हैं कि जो मजदूर पूरी दुनिया के लिए खुशबूदार अगरबत्तियाँ बनाते हैं, वे खुद बहुत गंदी और बदबूदार जगहों पर रहने को मजबूर हैं।

इस अगरबत्ती कारखाने में हर उम्र के लोग काम करते हैं। यहाँ बुजुर्गों के बूढ़े हाथ, बच्चों के छोटे-छोटे कोमल हाथ और चोट लगे हुए फटे हाथ भी दिन-रात काम करते हैं। ये सभी गरीब हाथ मिलकर ही देश की सबसे अच्छी अगरबत्तियाँ बनाते हैं।

यह कविता हमें सिखाती है कि मजदूरों की मेहनत का हमें हमेशा सम्मान (आदर) करना चाहिए। जो लोग दुनिया को सुंदर और खुशहाल बनाते हैं, हमें उनकी गरीबी दूर करनी चाहिए और उनकी मदद करनी चाहिए।

OXFORD